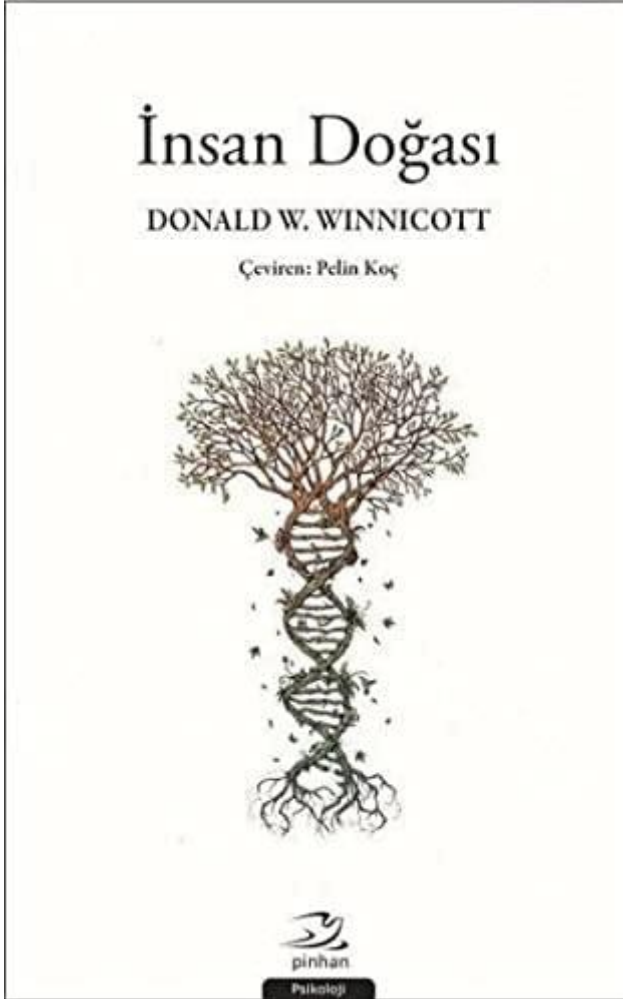

İnsan Doğası

Donald W. Winnicott, çev. Pelin Koç, Pinhan yay. İstanbul 2017, 208 s.

FATMA COŞKUN*

* YL Öğrencisi | Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi,
fatma.coskun@hbv.edu.tr | ORCID: 0000-0001-4506-171X

Giriş

Kendinden önce gelen çocuk psikanalistlerinden farklı olarak çocuk hekimliği kökenli olan Winnicott çalışmalarında, annesiz bir bebeğin tahayyül dahi edilemeyeceğini öne sürerek, bireyin gelişiminde anne faktörü ve ayrıca çevre etkenlerinin önemini vurgulamıştır.

Çocuğun doğuştan gelen yetilerinin ancak anne bakımı eşliğindeyse geliştirilebileceğini vurgulayan Winnicott annenin çocuk gelişimine katkılarını bir dizi kavram ile formüle etmeye çalışmıştır.

Winnicott, Kitabın esas amacının “*not alamamış öğrencilere ders notlarını erişilebilir kılmak*” olduğunu belirtmiştir. Kitabında, sınırsız olarak tanımladığı insan doğasını, kendisine ait tecrübelerle ve hocalarından ayrıca her yaş ve gruptan her tip vakada yetişkin ve çocuk analizleri üzerinde çalışmış biri olarak klinik çalışmalarından edindiği tecrübelerini bir araya getirerek insan doğasını anlaşılır şekilde açıklamayı amaçlamıştır.

Winnicott, İnsanın ölümüne kadar büyümeye, değişmeye devam etse de simanın insanın hayatı boyunca tanınabilir kalışı gibi, çocukta da kalıcı bir yapı olduğundan hareketle insan doğasına çocuğun incelenmesi ile bakmayı seçmiştir. Ayrıca, İnsanın bedeni ile doktor, zihniyle psikolog, aklıyla filozof, akıl hastalığı ile psikiyatri, kalıtsallığı ile genetik bilimci ilgilenirken; Winnicott’ insanı ruh, beden zihin, akıl, sosyal yanı gibi özelliklerini ayrı ayrı incelemek, değerlendirmek yerine insanı bir bütün olarak ele almak gerektiğinden hareketle, İnsan doğasının incelenmesinde bu bakış açılarını birleştirecek bir yaklaşım olarak gelişimsel yaklaşımı seçmeyi tercih etmiştir.

İnsanın tanımadığı bir dünyaya fiziksel bakıma bağımlı olarak gelişti, zamanla güçlenişti, farkındalığının doğuşu, fiziksel bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması ile annenin güvenilirliği ve sevgisinin farkına varışı, gitgide anneyi ayrı bir insan olarak tanıması, ardından üçüncü kişinin farkındalığı ile nefretle karışık sevginin duygusal çatışmanın yaşanması ve sonrasında sosyalleşmesi gibi insanın gelişimini her yönüyle açığa kavuşturmayı amaçlamıştır.

Winnicott’un “İnsan Doğası” kitabı dört kısımdan oluşturmuştur ve bu kısımların her biri konu ile ilgili bir Giriş yapılarak açıklanmıştır. 1.

Kısım, psikanaliz kuramının temel konuları olan psişe-soma ilişkileri ile birlikte dört bölümden, 2. Kısım, İnsanın Duygusal Gelişimi ile birlikte iki bölümden, 3.Kısım Bebekliğe Özgü Duygusal Gelişim ile birlikte dört bölümden, 4. Kısım İçgüdü Kuramından benlik Kuramına –İlkel Duygusal Gelişim İle birlikte on bir bölümden oluşmaktadır. Son Olarak kitabın sonunda, kitabın başlıklar ile özetlendiği Ek kısmı yer almaktadır.

Kitapta genel olarak, psişe-soma ilişkileri, Oedipus kompleksi, çocuk cinselliği, bilinçdışı, depresif konum, manik savunma, geçiş nesnelere, yanılısma, bütünleşme gibi psikanaliz kuramının temel konularının yanı sıra yetişkin hayatında yaşanan duyguların hangi çocukluk travmaları ile ilişkin olduğu konusunda anlam bulmamızda yardımcı olacak bilgiler yer almaktadır.

I.Kısım

Psikanaliz kuramının temel konuları olan psişe-soma ilişkileri ile birlikte dört bölümden oluşan bu kısımda ilk bölüm; "Psişe-Soma ve zihin, Somanın sağlığı, Psişe sağlığı, Zeka ve sağlık" başlıkları ile ele alınmıştır. (ss. 17-25)

Latince'den gelen psişe "ruh" anlamına gelse de bilinçli ya da bilinçdışı tüm duygu, düşünce ve davranışları içermektedir. Soma ise vücut, beden anlamına gelmektedir. (ss.23-24)

Bu bölümde, zekânın beden ve psişe den farkından ve sağlık ile zeka kavramı arasında doğrudan bir bağ olmadığından bahsedilmektedir. Örneğin zekânın kendisi hasta olamaz fakat hasta bir psişe tarafından kullanılıyor olabilir denilmiştir. (s.24)

2. bölüm, "Bozuk sağlık ve Psişenin bozuk sağlığı" başlıklarıyla ele alınmıştır. (ss. 26-30) Bu bölümde soma (vücut dokusu) ve psişenin (duygusal gelişim düzensizliği) hastalık ve rahatsızlıklarının anlatıldığı iki şemaya yer verilmiştir.

3. Bölüm, "Beden Rahatsızlıkları ve Psikolojik Bozukluk Arasındaki Karşılıklı ilişki" ana başlığı altında "Bedenin ve Beden Sağlığının Psişeye Etkisi ve Psişenin Vücut ve İşleyişi Üzerindeki Etkisi" üzerinde durulmuş bu konu "Kalıtsallık, Doğumsal Bozukluklar, Beslenme Yetersizlikleri, Boşaltım Bozuklukları, Kazalar, Alerji" alt başlıkları ile açık-

lanmıştır. Bu bölümde fiziksel sağlığın çocuğun duygusal gelişimi için ne kadar önemliyse, sağlıklı duygusal gelişimin de çocuğun fiziksel sağlığı açısından o derece önemli olduğu vurgulanmıştır(ss.31-38)

Ayrıca, beden sağlığının, psişe ile ilgili şüphelerle boğuşan bebeğe fiilen güven verdiği, psişe sağlığının ise emme, sindirme ve boşaltım kapasitesi sayesinde sağlıklı beden işleyişini desteklediği de belirtilmiştir. (s.120) Bu bölümde psişedeki çatışmaların, gizli hipertansiyon, tiroit bezlerinin fazla çalışması gibi neden olduğu bu rahatsızlıkların bir uzmana gereksinim duyulacak seviyeye gelebileceği fakat sürecin başında erkenden alınacak bir psikoterapinin, işe yarayacağı üzerin de de durulmuştur.

4. Bölüm ise “Psikosomatik Alan” (psikolojik kökenli fiziksel hastalıklar) başlığı altında açıklanmıştır. (ss. 39-43)

Bu bölümde insan doğasının, karşılıklı ilişki içinde olan psişe ve soma ile ilgili olduğu, Psiko-somatik problemlerin yetişkinlerden ziyade çocukların incelenmesi ile aydınlatılabileceği üzerinde durulmuştur. Çocukluk dönemi göz ardı edilirse yetişkinlerin psişe durumlarının anlaşılamayacağı, klinik pediatri alanında çalışılmasının bundan dolayı çok önemli olduğu vurgulanmıştır.

II. Kısım

“İnsanın Duygusal Gelişimi” başlığı ile ele alınan bu kısımda, “Kişiler arası ilişkiler, İçgüdü Teorisinin Işığında Sağlık Kavramı” başlıklı bölümlere yer verilmiştir.(ss. 47-85)

Winnicott, gizil dönem (6 yaşından ergenliğe kadar olan dönem) ve ergenliğin özelliklerini incelemenin fetüse (üçüncü gebelik ayı başından doğuma kadarki devre) yani insana insan denilebilecek en erken döneme gidilerek mümkün olabileceğini söyler. Böylelikle kişilik oluşumunun İnsana insan denilebilecek en erken dönem itibarıyla başladığını belirtir.

Yetişkin analizinde, nevrotik semptomun (dünyayı kötü ve güvensiz bir yer olarak algılama ve sürekli bir duygusal boşluk içinde olma) kaynağının 2-5 yaş dönemde aranması gerektiğinden bahseder. Duygusal gelişimde olup bitenleri anlamlandırabilmek için bu yaş aralığına bakmanın uygun olacağını belirtmiştir.

Winnicott bu bölümde ayrıca içgüdünün (Bebegin ya da çocuğun hayatında gidip gelen ve eylem talep eden güçlü biyolojik dürtüler) önemi üzerinde de durmaktadır. İçgüdü için “sağlıklı erken çocukluk döneminin anahtarıdır” der.

Winnicott, bu bölümde ayrıca, içgüdü baskınlığının Genital öncesi, Fallik (3-6 yaş) ve Genital evreler (12-18 yaş) başlığı altında dönemsel etkileri üzerinde durmuş, bu evreler için oluşturduğu şemasını sunmuştur. (ss:56-60) Sağlıklı bir insanın, aşağı yukarı 5 yaşında içgüdü gelişiminin olgunluğa erişmesinin mümkün olabileceğini söylemektedir. Bu dönemdeki içgüdü gelişimi ve kaygıya karşı savunmanın, yetişkinin içgüdü ve kapasitesini belirleyeceğinden dolayı çok önemli olduğunu söylemektedir. Eğer kaygıya karşı örgütlenmiş savunmalar içgüdülerden, onların bilinçli kontrolünden daha güçlü olursa psikonevroz (içsel çatışmanın yol açtığı ruhsal rahatsızlıklar) durumunun ortaya çıkacağını belirtmiştir.(ss.82-83) Bu rahatsızlıklardan uzak sağlıklı bir kişilik oluşumu için çocuğun ilk ilişki döneminin doğru idare edilmesinin önemli olduğu üzerinde de durmaktadır.

Çocuğun 2-5 yaş arası dönemde genital nitelikte yeni oluşan içgüdüleri vardır ve çocuk onlardan güç alır. Winnicott, Freud’un Oedipus Kompleksi ve Elektra Kompleksi’ni bu şekilde açıklar. Oedipus (erkek) ve Elektra (kız) kompleksi olup, Freud’a göre çocuklar, aynı cinsiyetten ebeveynlerini, karşı cinsten ebeveynlerin dikkati ve sevgisi için bir rakip olarak görürler. İddiasına göre bu büyük çatışmanın gelişimi, özellikle de 3 ila 5 yaş arasındaki çocuklarda gerçekleşir.

Ayrıca bu bölümde, çocuğun gelişimi istikrarlı bir ev ortamında sağlıklı bir şekilde ilerlediği takdirde, kendi içlerindeki ilişki yeterince sağlam olup, böylece çocuğun sevgi ve nefretlerinin neden olduğu gerilimlerden korkmayan, kendi ebeveyni tarafından görülen çocuğun bu evreden de bu şekilde geçtiği takdirde kaygıya karşı savunmaların oluşturduğu aşırı baskı olmaksızın çocuğun muazzam ölçüde insani his, duygulara erişebileceğini belirtmiştir.

Bu kısım son olarak, oğlan çocuğunun psikolojisini içgüdü kuramına göre gösteren “kaygıya karşı savunmalar ile çöküş ve savunmalar” başlıklı iki tablo ile tamamlanmıştır.

III. Kısım

“Bebekliğe özgü duygusal Gelişim” ana başlığı ile ele alınmış olup, “Depresif Konum, İç Dünya Meselesinin Gelişimi Üzerine, Psikoterapi Malzemesinin Farklı Türleri, Kuruntulu Kaygı” başlıklı bölümlerle açıklanmıştır.(ss.89-121)

Bu bölümde, bebeğin başka biri (anne) ile bir ilişki oluşturabilme kapasitesinden ve bebeğin kendisinin ve başkalarının bütün olduğunu hissetme yetisinin şekillendiği gelişim evresinden bahsediliyor. Doğumdan başlar isek, bebeğin gereksinimlerinin karşılanması bebek için bir güven ortamı sağlar. Bebek acıktığında meme ağzında olabiliyorsa kendi egemenliğinde bir meme vardır. Bu meme geciktiğinde ya da egemenliğinden çıktığında onu yaratabilir.

Winnicott'un bahsettiği **bütünleştirme**, bebeğin kendini ve annesini bütünleştirmesidir. Winnicott, bebeklerin kişiliğinin en başta bütünleşmemiş, dağınık halde olduğunu, bu dağınıklığın onların kendilerini bütünleştirirken sorun yaşamalarına sebep olduğunu söyler. Bebekler için bu aşamayı kolaylaştıracak olanın kucaklanmak, banyo yaptırılmak, sıcak tutulmak gibi fiziksel tecrübeler olduğunu söyler.

Bu bölümde “**depresif konumdan**” da bahsedilmektedir. Depresif konum bir hastalık hali demek değildir. Depresif konuma ulaşılması için bebeğin kendisini bütün olarak algılayabilmesi ve bütün bir anneye ilişki kurabilmesi gerekir. Bütünlük haline ulaşmak depresif konunun ön koşuludur.

Winnicot, gelişmenin erken bir evresinde bebeğin “**geçiş nesnesi**” bulmaya, yani bir battaniye veya bir oyuncak gibi kendi'nin parçası olan ve olmayan hissini veren kişisel bir eşyaya yönelmesini de ilk tanımlayan kişidir. Geçiş nesnesi önemli ötekini ve hala tümüyle bebeğin kontrolü altında olanı temsil eder, kucaklanan, saldırgan ve varlığını sürdüren bir nesne, gerçeğin ve fantezinin parçası olarak görülür.

Çocuğun ilk kez kendiliği dışında bir nesneyi örneğin yastık, bez parçası, çarşafının bir ucu veya tüylü bir oyuncak vb. keşfetmesi, anneden ayrışma sürecinde önemli bir aşamaya karşılık gelir. Çocuk nesnenin kendiliğinin bir parçası olduğuna dair bir yanılsama içindedir. Burada en önemli durumlardan biri, çocuğun kendi girişimiyle nesneyi keşfetmesi, yaratmasıdır. Böylelikle anneden ayrışma sürecinde yaşadığı depresif kaygıya karşı, keşfettiği bu nesne aracılığıyla kendisini sakinleşti-

rebilir, yatıştırabilir.

Manik Savunma: Rahatsız edici düşünce ve duygular söz konusu olduğunda, kişinin bir sürü etkinlikte bulunarak ya da zıt düşünce ve duygular oluşturarak aklını başka yerlere vermeye çalışması. Yaşamın ilk yılında ortaya çıkan manik savunma bazılarında değişik derecelerde olmak üzere yaşam boyu sürer. Manik savunmadaki temel hedef depresif konumdaki acıları, özellikle de suçluluk duygusunu savuşturmaktır. Winnicott kitabında “*manik savunmada vurgu, hayat üzerinedir, yaşamın nihai olgusu olan ölümün inkarıdır*” der.(ss:111-112)

Çocuğun gelişimini takip etme, psikolojisini tanıma ve gerektiği durumlarda müdahale etmek için bazı yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri “**oyunla tedavi**” tekniğidir.

Oyun Terapisini çocuk ruh sağlığı alanında kullanan ilk kişi, Küçük Hans (Little Hans) adlı çalışması ile Sigmund Freud olmuştur. Freud bu çalışması ile birlikte çocuğun oyunda travmatik durumlarla baş etmek için travmatik olayı belirli bir güç duygusuyla tekrar tekrar canlandırarak bastırılmış anılarını bilince getirmesine ve duygu durumunu uygun bir şekilde serbest bırakarak olayları tekrar yaşamasına imkan tanıdığı görüşünü bildirmiştir.

Winnicott, çocuklara kendilerini ifade edebilecek oyun odası ve materyalleri sunarak çocuğun analizinde oyunun kullanımı vurgulanmış ve kitabında bununla ilgili birkaç örneğe yer vermiştir.(ss:113-119)

IV. Kısım

“İçgüdü Kuramından Benlik Kuramına – İlk Duygusal Gelişim” başlığı ile ele alınan bu kısım ise “*Dış Gerçeklikle İlişkinin Kurulması, Bütünleşme, Psişenin Bedenle İkameti, İlk Evreler, Varoluşun İlkesel Bir Hali: İlkellik-Öncesi Evreler, Kaos, Zihinsel İşlevler, Geri Çekilme ve Gerileme, Doğum Tecrübesi, Çevre, Psikosomatik Bozukluğun Yeniden Gözden Geçirilmesi*” başlıklı 11 bölümden oluşmaktadır.

Bu bölümde annenin bebeğine bakarken bebeğinde yarattığı yanılsama ve bebeğin bu yanılsamadan kurtulması üzerinde duruluyor. Anne bebeğin duygusal ihtiyaçlarına hassasiyetle cevap verebilirse bebeğin bu yanılsamaya sahip olmasına imkân verir. Örneğin anne süt nesnesini tam zamanında veremezse bebekte bu yanılsama gelişemez deniliyor.

Annenin bebeği İlk besleme tecrübesi oldukça önemlidir. İlk besle-

menin kötü idare edilmesi sonraki beslemeleri de olumsuz yönde etkileyeceği gibi, bebekte kalıcı olabilecek bir güvensizliğin başlamasına da neden olabilir.(ss.126-127)

İlk Beslemede her şey yolunda giderse anne-bebek ilişkisi birkaç dakika içinde kurulabilir ve bu bebek için çok büyük bir olaydır. Annenin süt nesnesini doğru zamanda doğru yere koyması ile bebeğin bu nesneyi keşfetmesi içinde yaşayacağı dünyayı ciddi şekilde etkileyecektir.(ss.129-133)

Bu bölümde ilk beslemenin bu kadar önemli olmasına rağmen doğum servislerinde bununla ilgili birçok yanlışlar yapıldığı üzerinde de durulmuştur.

Winnicott, annenin sorumluluğunda olması gereken bu duruma doktor ya da hemşirelerin müdahale ederek bebeği emmeye zorlamaları ve bunu bazen bebeğin ellerini işlevsiz bırakacak şekilde bir örtüye sarıp sarmalayarak yapmalarını eleştirmiştir. Pediatride bilinen bir şeydir ki bebek hemen süte ihtiyaç duymaz. Bu şekilde davranılarak, bulunacak nesnenin yaratıcısı olma konusunda bebeğe hiç fırsat sunulmamış olur ve bu akıl sağlığı üzerinde oldukça etkili olacak bir durum olduğundan bahsedilmiştir.(ss.130-131) Winnicott ayrıca bebeği kundaklamanın bebeğin kişilik gelişimini kötü yönde etkilediğini de vurgulamıştır.(s.155)

Tümgüçlülük: Annenin çocuğun ihtiyaçlarına eşduyumlu yanıtlar vermesi çocuğun tutarlı bir kendilik duygusu geliştirmesinde, iç dünyanın olgunlaşmasında çok önemli bir yeri vardır. “Yanılsama” anındaki çocuk eşduyumlu olarak ihtiyaçları karşılandığında kendini her türlü tatminin kaynağı olarak yaşar. Çocuk kendi iç dünyasında her türlü yaratının kaynağıdır.

Çocuk dünyaya geldiğinde, **tümgüçlülük yanılsaması** içindedir. Anne eksiksiz bir biçimde, sanki bütünüyle bebeğin kontrolündeymiş gibi davrandığında, yani onun uzantısı gibi hareket ettiğinde, bebek Winnicott’un tabiriyle ‘**büyüsel yaratıcı güç yanılsaması**’ yaşar.(s.133) Bir süre bu deneyimi yaşamayı, dış gerçekliğe uyum sağlarken önemli olsa da, bu ‘denetim deneyimi’ devam ederse, dış dünyanın gereklilikleri, zorlukları karşısında dayanıksızlaşır, kırılmalar yaşar.

Söz konusu tümgüçlülük deneyimi kendiliğin (kendilik duygusu-

nun) sağlıklı gelişimi açısından belirleyici bir önem taşır. Gelecekteki yaşamda dış dünyanın güçlükleri karşısında yıkılmayan bir kendine güven duygusu böyle bir çocuksu tümgüçlülük deneyimine dayanır. (ss.133-144)

Çocuğun yanılısama anı (tümgüçlülük) duygusu güvenli bir şekilde yerleştikten sonra dereceli bir şekilde yanılısamanın kırılması gerekmektedir. Bu gerçeklik ilkesine geçişi anlamına gelecektir. İhtiyaçlarıyla her şeyi yaratan o değildir artık. Bir dış dünya vardır, onun gerekleri, zorlukları, zorunlulukları vardır.(ss.133-134)

Annenin, çocuğun gelişimi ile paralel bir şekilde onun ihtiyaçlarına dereceli bir şekilde duyarsızlaşması çocuğun tümgüçlülük yanılısamasını yıkar ve gerçeklik duygusunu geliştirir. Bu, aynı zamanda anneden ayrılma, ayrılaşma, dolayısıyla bireyleşme anlamına da gelmektedir.

Çocuğun tümgüçlülük yanılısamasının annenin eşduyumlu olmayan yanıtlarıyla erken ve sert engellenmesi ciddi psikopatolojik neticeler doğurur. Böyle bir durumdaki çocuk giderek bir "**sahte kendilik**" geliştirecektir. Kendiliğinden ihtiyaç ve taleplerinden vazgeçecek, hızla annenin ve başkalarının taleplerine göre kendini oluşturmaya çalışacaktır. Çevreyle yüzeysel bir uyum göstermeye yönelecektir. "**Hakiki kendilik**" yerine "**sahte kendilik**" oluşturacaktır.(ss.135-136)

"Sahte kendilik" çevrenin sağlamadığı olumlu ortamı sürekli olarak oluşturmaya yönelik bir durumdur.

Annesi üzerindeki tümgüçlü kontrolün yarattığı yanılısamadan çıkmakta olan çocuk gerçekliğe dönmeden önce annesini, daha doğrusu annesi üzerindeki tümgüçlü kontrolünü ikame ettiği yeni bir nesne aramaktadır. Winnicott buna "**geçiş nesnesi**" adını verir.(ss.133-134)

Çocuk (genellikle) cansız bir nesne ile ki bu nesne kimi zaman bir oyuncak, kimi zaman bir ev eşyası battaniye parçası, atkı püskülü, mendil gibi eşyalar ile belli bir ilişki kurar. Çocuk bir süre için sürekli olarak bu nesneyi kendi denetimine alır, sürekli yanında taşır ve bu nesne ile ilgili tüm tasarrufu kendi elinde tutmak ister. Winnicott'a göre bu olgu sağlıklı bir gelişimi simgelemektedir.(s.134)

Böylelikle annesi olmadan kendisini sakinleştirmeyi öğrenir. Çocuğun bu ilişkisine müdahale, travmatik ve ketleyici olacak sembollerini kullanımı bozulacaktır

Annenin Önemi – Doğumda Bebek

Bebeğin ihtiyaçlarını karşılamada en doğru insan öz annedir. Öz anne gibi olan üvey anne bile dokuz aylık hazırlık süreci olarak tanımlanan bu süreci yaşamadığı için öz anne gibi olamaz. Ancak öz anne, bebeğin ihtiyaçlarına sonuna kadar uyum sağlamayı alınıp gücünden gerçekleştirebilir denilmektedir.(ss.140-141)

Dokuz aylık hamilelik sürecinde anne bebekle yavaş yavaş bir özdeşleşme gerçekleştirir. Bu dönemde gerçekleşen özdeşleşmenin aynı anne tarafından bile bebek doğduktan birkaç hafta sonra yapılması mümkün değildir.(s.192)

Zamanında doğmuş bebekler ile prematüre doğan bebeklerin duygusal ihtiyaçları arasında fark vardır. Doğumun duygusal ihtiyaçlar bakımından en doğru zamanı zamanında doğumdur denilmektedir.(s.142-s.158)

Winnicott'a göre yeterince iyi anne ve bu annenin bebeğe sunduğu kucaklayıcı çevre aracılığıyla bebeğin kişiliği giderek bütünleşir. Bu süreçte benliğin somatik ve psişik bölümleri birleşerek bir bütün oluşturur ve bebek sağlam bir ego (benlik) geliştirir. Bu arada yetişkin psikiyatrisinde psişe ve soma arasındaki ilişki kaybı “kişilik yitimi” olarak isimlendirilir.(145-157)

Birçok kişi doğum öncesi dönemin bebek üzerinde bir etkisinin söz konusu olmadığını savunsa da, Winnicot, anne karnındaki bebeğin yaşama bağlanmasına ve kişilik oluşumuna ayrıca çevresel faktörlerin de buna etkisine değinmiş ve bu süreci şemalar ile anlatmıştır.

Winnicot, klinik çalışmalarına dayanarak şöyle der: “*Anne karnındaki bebekler karnın hareketinden ya da basıncın veya seslerin ritmik değişikliklerinden annenin nefesinin farkına varabilecekleri ve doğumdan sonra bebeğin anne ile özellikle nefesi ile teması yeniden kurmaya ihtiyaç duyuyor olabileceği bulguları vardır.*” (ss.158-164)

Winnicott kitabın 178. sayfasında bu konuya yine değinerek şöyle der: “Birçokları, bebek orada henüz etkilenecek bir insan olarak bulunmadığından bir etkinin söz konusu olmadığını savunacaklardır. Benim ileri sürmekte olduğum bakış açısı, dokuz ayın sonunda rahimde zaten tecrübeler kazanmaya, beden hatıralarını biriktirmeye ve hatta travma

ile baş etmek için savunma önlemlerini bile örgütlemeye muktedir bir insan varlığının olduğudur.”

Anne için doğumdan hemen sonra bebeğini görmek hatta bebeğini bedenine degecek şekilde hissetmek çok önemlidir. Özellikle zorlu doğumlarda bebeklerin doğumdan hemen sonra uzun bir süre en sade halde kucaklanma durumunda bırakılması gerektiğini savunur. Yeni doğan bebeğin temizlenmesi hatta banyo yaptırılmasının hiçbir şekilde uygun olmadığını söyler. (ss.183-184)

Kitabın sonunda çevre faktörü üzerinde de durulmaktadır. Winnicott, “*Bütünleşmeye ve psişenin bedende yerleşmesine götüren iki etmen vardır. Bunlardan biri sevgiyle verilen fiziksel bakım ikincisi çevredir*” der. (s.192) Ayrıca kitabın son kısmında psikosomatik bozukluğa (psikolojik kaynaklı hastalıklar) da değinmiştir. Astım ve mide ülserinden bahsetmiştir. (ss.197-202)

Bazı rahatsızlıkların bireyin bazı proteinlere karşı hassasiyeti olması, çevresel faktörlere bağlı olduğu söylene de psikolojik nedenlerin de önemli bir etkisinden söz edilebilir. Astım bazen çok açık bir biçimde çocuğun o dönemde taşıyamayacağı duygusal bir yükün dayatıldığı vakalar gibi güçlüğün fazla olduğu evrelerle ilgilidir. Astım bazıları bilinen bazıları bilinmeyen daha derin faktörlere bağlı nedenlerle ortaya çıkar. Winnicott son olarak, konu ile ilgili “*Psiko-somatik bozukluk hakkında her zaman hatırlanması gereken bir şey vardır; bu da hastalığın fiziksel yanının psikolojik rahatsızlığı bedene geri getirdiğidir*” ifadesini kullanır.(s.202)

Sonuç

Winnicott, çalışmalarıyla psikoloji ve psikanaliz literatürünü derinden etkileyen Pediatri kökenli çok tecrübeli bir çocuk psikanalisti. Her yaş ve gruptan her tip vakada yetişkin ve çocuk analizleri üzerinde çalışmış, bu konularda klinik çalışmaları olan biri olarak, psikanaliz kuramının temel konularını kendine özgü çalışmalarıyla anlattığı bu kitabı, bu alana ilgi duyan ya da bu alanda çalışma yapacak olanlar için temel bir kaynak olabilecek bir kitap.

Fakat yazar, kitabın 11. Sayfasında okurlarına belli bir miktar psikoloji kitabı okumuş, bu alanda kişisel tecrübeye sahip, yüksek lisans öğ-

rencisi olduklarını varsayarak sesleneceğini belirtmiştir. Dolayısıyla bu alanda okumaları olmayanlar için anlaşılması zor bir kitap olabilir. Benim de bu alanla ilgi önemli eksiklerim olduğu için kitabı, bahsi geçen psikanalist kavramlarının her birini ayrıca başka kaynaklardan araştırarak okumak durumunda kaldım. Bundan dolayı kitabı bitirmek uzun bir zaman aldı.

Sonuçta, birçok evreden geçen bireyin ilk dönem itibariyle (anne karnındaki dönem) tüm dönemlerini sağlıklı bir şekilde atlattığı takdirde muazzam değerde duygulara, hislere sahip sağlıklı bir birey olabileceği ayrıca ebeveynlerin sağlık durumu ve eğitilmiş, bilinçli olmalarının da çocuğun sağlıklı bir kişilik oluşturmasında çok önemli bir etken olduğu sonucunu çıkardım. Özellikle annenin bu konuda çok önemli bir işlevi olduğunu fark ettim.